



**A szarvassá változott fiak.** Tánctáborok a Dóm téri színpadon este fél 9-től. Holnap, hétfőn, valamint 20-án, kedden, a János a vitéz látható.

**Táblakép-festészeti Biennálé** a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában és az Ifjúsági Házban.

**Toth Sándor szobrász ki-**

állítás a Gulácsy Lajos Teremben, augusztus 24-ig.

**Szathmáry Gyöngyi szobrászművész kiállítása** a Móra Ferenc Múzeum Kupola galériájában, szeptember 19-ig. Nyitva: 10-től 18 óráig.

**Keserü Ilona festőművész gyűjteményes kiállítása** a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 20-ig. Nyitva: 10-től 18 óráig.

**Váradai Gábor grafikai a Sajtóház klubjában,** augusztus 20-ig. Nyitva: hétköznap 9-től 18 óráig.

**Hobbim a vasút. Országos vasútmodell-kiállítás** a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig. Nyitva: 10-től 18 óráig.

**A Kass Galéria kiállítá-**

sa a Vár utca 7. szám alatt.

**A munka poézise. Képzőművészeti kiállítás** Csongrád megye fejlődésének elmúlt 40 esztendejéről a Fekete Házban. Nyitva: 10-től 18 óráig.

**A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai:** Móra-émlékszo; Hunok, avarok, magyarok; Csongrád megye gyógyszerészetének múltjából; Ember és környezete; Csongrád megyei parasztbútorok és népi viseletek; Köolaj és földgáz; Lucs-képgyűjtemény; Buday György metszetei.

**Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye.** (Tápi, Vár-tó utca 4.), nyitva: 3-tól 6-ig.

# Arabeszk a Fürj utcában

... Kispiccel, arabeszk, legmodernebb dzsessz-technikát szállította, egyenesen Amerikából.

— A tánc táborok közül mi vezettük be először a klasszikus balettktatást — veszi át a szót **Abraham Anikó**, a Szegedi Nemzeti Színház szólótáncosa. — Felismertük, hogy minden táncosnak szüksége van arra az alapra, amelyet a klasszikus balett nyújt. Nem arról van szó, hogy rögtön spicctechnikát tanuljanak, hanem táncpróbáról, ezekben a napokban, legtöbbünknek a Györi Balett jut eszébe. Legelőször oly lelkesen és komolyan gyakoroltak a tegnapi zárult szegedi tánc tábor résztvevői is, mintha előadásra készültek volna. Tartottak is bemutatót a bűcsüsten, de az egészben valahogy nem ez volt a legfontosabb.

— Egy hétig igazi táncosnak éreztük magunkat — mondják a gyerekek. — Na, öt órán keresztül gyurkultunk a testünket.

Az ország minden részéből érkeztek ide a szegedi modern táncstúdió felhívására.

— Jó kis társaság jött össze, a táncosok kedvesek, nyíltak, érzékenyek, könnyen barátkoznak — meséli a gyerekek tovább.

— Mindenki azért jött, hogy tanuljon. Voltak ügyesek és kevésbé ügyesek. De senki nem nevetett a másikra, ha a lépés nem ment rögtön. Inkább átvettük az elmaradt mozdulatot, bonyolult lépéskombinációt. Az egyik szünetben úgy meghajtottuk magunkat, alig bírtunk bemenni az órára.

**Horváth Károly** táborvezető, táncpedagógus: — Harmadik táborunkat rendeztük, D és C osztályos versenytánc- és dzsesszbalett csoporttal. Ideális helyet találtunk a Fürj utcai KISZ-iskolában. Párhuzamosan perogtek a három csoport órái, olyan oktatók vezetésével, mint az országos társastánc-bajnok Pálkó Lujza, a Györi Balett általános iskolájának balettmestere, Kovács Katalin s a hőmezővárszerű dzsesszbalettes, Fogarassy Judit. Sajnos, helyhiány miatt nem tudtuk fogadni mindenkit. Pedig ráférne a gyerekekre a mozgás. Szeretnénk felébreszteni bennük a vágyat, hogy karban tartsák testüket, izmaikat, s közben a művészet élményeit is átéljék. Itt megismerkedhetnek a legújabb irányzatokkal, például Varga Gusztáv táncprofesszor a

vetelményeket, kárára lehet az egész táncművészetnek. Sok amatőr egyébként olyan jól képzett, hogy megállná helyét bármely közepes szintű hivatásos együttesben.

Példa rá **Földesi Mária**, „Civilben” a tánc tábor orvosa.

— A tánc örök szerelmem marad, talán mert más hivatást választottam. Hosszú évek óta járok el Abraham Anikó dzsessz-csapatába. Két ügyelet között beállók a színház tánckarába, a West Side Story-ban is felléptem... Egyébként, a táborozók egészséges, strapabíró fiatalok. Nem fordult elő semmi komoly baj, enyhe gyomorrontáson vagy izomhúzódáson kívül...

**Varju Erika**

# Zsörtölődések, leltár közben

## Gyorsmérleg a fesztivál kiállításairól

Kétségtelen tény, hogy nemcsak Szeged számára, de országosan is az utóbbi időszak legjelentősebb képzőművészeti kiállítása a **II. Szegedi Táblakép-festészeti Biennálé**. Sajnos, hiányosságai sem lokálisak, hanem a hazai képzőművészet zavarából és bizonytalanságaiból származnak. Ha nagyon sommás szeretnék lenni, azt kellene mondanom, (bár rossz jósnak bizonyulnék): kételyeim vannak a következő seregszemle életrehívását illetően. Mert ez a mostani találkozó sok problémát vet föl, jellemzőbb rá a visszavonulás, az erőlködés, a bezárkózás, mint — ami az életrehívás reménye és a tárlat lényege — a pezsdítő erőfelmérés, az őszinte megnyilatkozás, a világos, tiszta látásmód.

Nehezen romol le, de a tények makacs dolgok: a rendezés bizonytalan, a kiállítás számának és az alkotás arányának meghúzása alapvetően elhibázott. Nem mintha ez a város alkalmatlan lenne ilyen monstre tárlat fogadására, csak akkor két dolgot kell tisztázni: vagy szigorúbb lesz a zsűri, és annyi műalkotást válogat be, amit egy helyszínen képes bemutatni, vagy az eddigieknél is szélesebbre nyitja körzójét, s akkor új helyszínt után néz (mondjuk — mert éppen vásárszünet van — a Marx téri pavilonok környékén). Mert az Ifjúsági Házba került művek alkotói ezúttal joggal emlegethették, hogy őket leminősítették, csak az „NB II-be” tartoznak. S nem csupán azért, mert a látogatók töredéke veszi a fáradságot, hogy a Képtárból átsétáljon a Tisza-partra, de azért is, mert a zsűri fölt rendezés szinte áttekinthetlenné teszi a tárlatnak ezt a részét.

A katalógus fő erénye, hogy minden egyes alkotó munkájának reprodukciója szerepel benne, de nem hallgatható el, hogy négy mű fejfelé vagy elfordítva került az oldalakra (ez még akkor is szerkesztési hiba, ha az alkotásokról nehezen deríthető ki alapállásuk). Az első pillanatra az föl sem tűnik — talán majd évek múlva a műtörténészek bizonytalanokodnak —, hogy a tárlat dátumát sem tartalmazza a katalógus. A plakát viszont félrevezető. Nemrégiben kérdezték tőlem, hogy miért nem az ünnepi hetek idején rendezik ezt a kiállítást, merthogy a plakátan a nyitás dátuma: VIII. 28. A zsűrizéssel kapcsolatban is van megjegyzésem. Egy 15 tagú bíráló csoport lehet, hogy képviseli a kollektív bölcsességet, de abban is bizonyos vagyok, hogy felaprózza a felelősséget. Ennyyi ember már mutogathat egymásra, könnyedén magyarázhatja a bizonyítványt. Kisebb létszámú, valóban szakemberekből álló zsűri személyesen és nagyobb fe-

lelősséggel garantálhatná a bekerülő művek számát és színvonalát. S kizárhatná, hogy tagjai közül ketten is a díjazottak között szerepeljenek. Számomra az is érthetetlen, hogy a 156 művész közül 18 miért két képpel van jelen, míg a többi eggyel? Magyarázat lehetne, ha a díjazottaktól válogattak volna, de hát nem.

S akkor még nem is elemeztük, miért nem igazi művészeti esemény és közönségélmény e tárlat, és szó sem esett tartalmi, esztétikai problémákról...

A város számára minden bizonnyal az első önálló galéria megnyitása a leghoszsabb távra kiható esemény. **Kass János** kétszerecs Munkácsy-díjas grafikusművész szülővárosának adományozta közel négy évtizedes, sokirányú és gazdag alkotói pályájának darabjait: illusztrációkat, önálló grafikai lapokat, szobrokat, a Fejek-sorozat darabjait, animációs filmjeit, könyves bélyegterveit és levelezését, a pályájával kapcsolatos dokumentumokat. A tervek szerint a bőséges anyag majd, a régi Hungária Szálló átépítése után, a kialakuló művelődési centrumban kap helyet, addig a Kass Galéria a Vár utca 7. szám alatt levő elegáns bemutatóteremben székel. Az elképzelések alapján az anyag változni fog, így mindig új és új alkotások kerülnek az érdeklődő közönség elé.

A Szegedi Ünnepi Hetek kiállításainak három tárlat mindenképpen kiemelésre érdemes. Az egyik **Keserü Ilona** festőművész nagyszabású bemutatkozása a Bartók Béla Művelődési Központban. Bepillantást enged egy nonfiguratív alkotó tudatos és következetes műhelyébe és végigvezet a motívumok metamorfózisán. **Makovecz Imre** Ybl-díjas építész tárlatát a November 7. Művelődési Ház vállalta föl. A világ tíz legjobb építésze közé választott, a szerves építészeti hazai vezéregyeniségként számon tartott alkotó az építőművészet új lehetőségét villantotta föl a látogatók előtt. A harmadik kiemelkedő tárlat **Szathmáry Gyöngyi** szobrászművész portré-domborműveinek bemutatása a Móra Ferenc Múzeum Kupola-Galériájában. A félmúlt szegedi pantheonját eredeti és nagyvonalú plasztikai eszközökkel megformáló művész olyan szobrászi erényeket csillant meg, melyekben ötvöződik a hagyományokhoz való kötődés éppúgy, mint a portréműfaj megújítási szándéka.

**Tápai Antal** szobrainak és **Varga Mátyás** diszletterveinek kiállítása a SZOTE oktatási épületében elsősorban a közművelődés, a művészet-népszerűsítés aspektusából értékelhető. A sza-

badtéri játékok szomszédságában olyan művészi háttérinformációkkal szolgált, amelyek eredményesen hasznosíthatók a látogatók. S ha már a közművelődésnél tartunk, megjegyzendő, hogy mind **Makovecz**, mind **Szathmáry** kiállításához bőséges és gondosan válogatott dokumentumanyag csatlakozott, melyek az érdeklődők számára hasznos információkat, bőséges ismeretanyagot kínáltak. Sikeresnek könyvelhető el a fiatal **Váradai Gábor** sajtóházi grafikai anyaga, kuriózumnak számított a **Nagy László** 60. születésnapja tiszteletére képverseiből, tipografikáiból és rajzaiból rendezett tárlat az egyetemek aulájában, tartalmas anyagot hozott a kecskeméti művésztelep három tagja, **Abraham Rafael**, **Bakonyi Mihály** és **Kiss Zoltán László** a JATE-klubba, a klasszikus értékek iránti vonzódás, a karakterérzék és az anyagszerűség tisztelői **Toth Sándor** érmeivel és szobraival találkozhattak a Képcsarnok **Gulácsy Termében**, ahol előzőleg **Mátthé András** belsőépítész jól funkcionáló és esztétikus kisbútorait is láthattuk.

**T. L.**

# Úrhajósok a téren



Tegnap, szombaton Szegedre érkezett **Farkas Bertalan** úrhajós és szovjet vendége, **Pjotr Iljics Klimuk** vezérőrnagy, úrhajós; este megtekintették A szarvassá változott fiak bemutatóját. Fotóriporterünk, **Schmidt Andrea P. J.** Klimukot — aki a családjával együtt vendégeskedik a magyar úrhajósnál — és **Farkas Bertalant** családjuk, valamint **Papp Gyula** tanácselnök társaságában fényképezte le a Dóm téren. A szovjet úrhajós — aki Csillagváros parancsnokának politikai helyettese — két napot tölt Szegeden.

# Gömbkövek a Stefánián

Akj a szegedi Tisza-part sétányán — a Móra Ferenc Múzeum épületét is magába ölelő **Stefánián** — balra, előbb-utóbb észreveszi, hogy mutatós, kerek kögolyók díszelnek a fák tövében vagy a keskeny aszfaltutak szögleteinél. Az első pillantásra olyanok, mintha valami esztergafélen alakultak volna ilyen formásra, ám akit érdekel, megtudhatja, hogy egyáltalán nem művi képződmények, hanem maga a természet kerekítette ilyenre valamennyit.

Emberi kéz érintése nélkül keletkeztek ezek a gömböcök, szakszerű elnevezésükkel mondva, a **gömbkövek**. Szülőhelyük a szomszédos Erdély, ahol — szintén utcai, terekre kitétt diszként — sokfelé találkozni velük, s ahonnan Szegedre is elkerültek az 1879. évi nagy árvíz után.

**Jókai Mór** figyelt fel először eme „forogmányok”-ra. Egyik 1856-ban kelt levelében írta az erdélyi **Bencséről**: „... Kőlozsvárt elhagyva, Feleken vitt keresztül az út, melynek hegyeiben teremnek azok az óriási kögömböcök, miknek keletkezéséről nincsenek tisztában tudósaink”. Őt követően aztán mind nagyobb érdeklődés nyilvánult meg a gömbkövek iránt, s egyre-másra láttak napvilágot a velük foglalkozó írások. **Orbán Balázs**, a Székelyföld mindmáig legkiválóbb ismerője **Nagygalambfalva** környékét bemutatva fogalmazott így: „... kétfelől megdöbentő hegyomlások, néhol erkélyszerűleg kinyúló hegyoldalak, melyeknek homlokteregeiben csudás alakú forogványok kapaszkodtak, amelyek mint a hegy fogai, rémledeznek ki...”

Jellemző a felfokozott figyelemre, hogy még olyan jeles nyelvésznünk, mint **Hunfalvy János** is érdekesnek tartotta foglalkozni e képződményekkel — ő 1864-ben kerek kövekként említi őket —, és grammatikus kollégája, **Szinnyei József** is felvette a maga szótárába a **forogvány kögömb** kifejezést. Természetesen a **szaktudósok** is hozzáálltak a talány megfejtéséhez. **Pávay Elek** a kiváló természetbúvár a következő magyarázatot tette közzé: „... nem egyebek (tudniillik a gömbkövek), mint sajátos Concretions, azaz: a fővényszerűeknek egy tengely vagy központ körül történt összcsoportosulása, tehát bizonyos Morpholitnemű képződmények.”

Hogy mik a Pávay említett morfolitok, azt vizsgálta is: az általa megnevezett forogványokban csigát, kagylót és levélnyomokat talált.)

Mai szemmel nézve Pávaynak adhatunk igazat, aki a „Morpholitnemű képződmények” közé sorolta a szegedi Stefánián is látható parkdíszeket. Igen, ilyen „alakulatok” ezek amelyek sorába más, hasonlóképpen érdekes formációk is beletartoznak. Ezeket a **természet játékaikat** (latinul: **lusus naturae**) szokás nevezni. Hogy mik lehetnek ilyenek? Egyebek között azok a **Svédországban** talált **agyagmorfolitok**, amelyek hol szem-, hol csőr-, hol meg nyelvformát mutatnak.

Egyébiránt a gömbkövek hajdan nem csupán díszítőelemként szolgáltak, hanem tárgyai voltak egy érdekes népszokásnak is. Nagyszében környékén, **Kisdíszón**, a házasság legényeknek a templomkerítésél összegyűjtött gömbköveket kellett megszorítaniuk egy-egy darabbal — erejüket bizonyítandó. Ez a templom hegyen állott, a gömbölygök pedig alkalmasint 2–3 mázsásak is voltak. Elgondolhatjuk, mennyit kellett izzadniuk, ügyeskedniük az esküvőre készülő ifjaknak...

**Akác László**